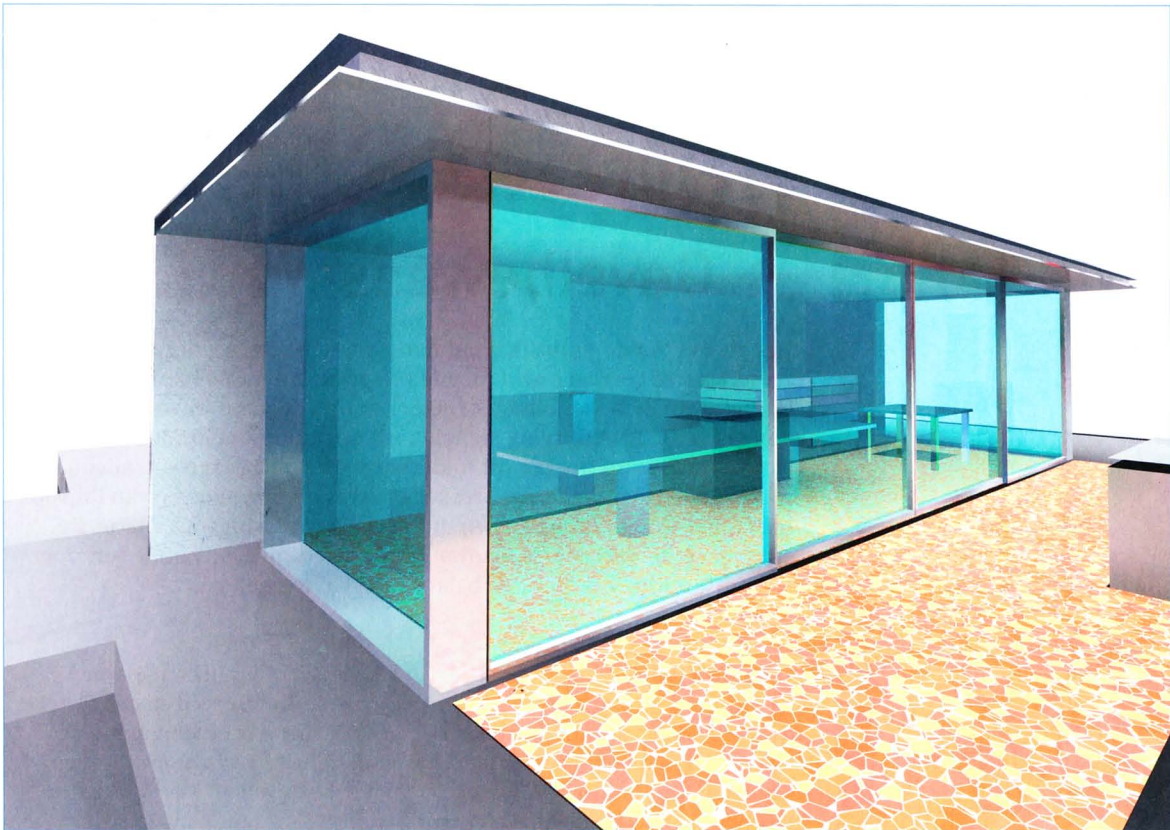

Illustratie: Parel op het dak, tekenatelier. Ontwerp: Tijmen Ploeg

De digitale dakkapel

Van een dakkapel raakt een architect niet snel opgewonden. Bij de gemeente zitten ze evenmin te springen om nieuwe aanvragen. De digitale dakkapel lijkt daarom een uitkomst. Kwestie van downloaden, invullen en opsturen. Vormt deze ontwikkeling een bedreiging voor architecten of biedt het juist nieuwe perspectieven?

» **Piet Vollaard, Archined, op www.archined.nl 30 juni 2006**
‘De internetapplicatie (voor de digitale dakkapel) zit uiterst gedegen en goed geprogrammeerd in elkaar, is zeer gebruiksvriendelijk; zelfs ambtenaren kunnen ermee overweg. Het kan – en daarin schuilt mijns inziens de innovatiewaarde – de weg bereiden naar een verdere democratisering van het ontwerpen en bouw-aanvragen. We kunnen het voortaan zelf. En dat is winst voor de burger, maar ook voor de professional die nu niet meer wordt lastig gevallen met vragen die nauwelijks een appel doen op zijn specifieke deskundigheid.’

Rinus Veldhuisen, gemeente Haarlemmermeer
‘Rond de digitale dakkapel vervullen wij min of meer de rol van pleegmoeder, samen met een paar andere gemeenten. Het idee komt van Edward de Wit van de gemeente Rotterdam en die heeft er vervolgens architectenbureau De Twee Snoeken en de TU in Eindhoven bij gehaald. Wij doen graag mee omdat het goed past bij onze gemeente. Hier komen een paar honderd aanvragen per jaar binnen. En de meeste mensen willen eigenlijk hetzelfde als de burens. Dat is geen probleem en al helemaal niet wanneer we kunnen doorverwijzen naar een website met alle informatie en een systeem om digitaal de bouwvergunning aan te vragen. Zo creëer je uniformiteit binnen de gemeente. Dat moet u niet zien als een soort Trabant-terreur; dat iedereen precies hetzelfde krijgt. Via dit systeem voldoet de aanvrager vanzelf aan de eisen en weet hij zeker dat het lukt. In principe kun je digitaal ook offertes opvragen maar daar bemoeien we ons niet mee.’

Op dit moment behandelen we geen digitale aanvragen. Dat heeft te

maken met een grote reorganisatie van de gemeente. Dan liggen alle extra zaken tijdelijk stil. En daarnaast hebben we net een nieuw college dat het huidige uniformiteit beleid wil terugdraaien. Ze wille minder algemene en dwingende eisen stellen bij bouw-aanvragen. Misschien verdwijnen de welstandseisen wel voor de achterkant van woningen. Dat dit beleid nog niet rond is, maakt het voor ons lastig digitaal aanvragen te behandelen. Maar binnenkort gaan we ermee door, onherroepelijk.’

Jos van Leeuwen, TU Eindhoven, Bouwkunde
‘Met architectenbureau De Twee Snoeken hebben we de stichting Janus opgericht. Dat staat voor Joint Architectural Network for Urban Synergy. Ons belangrijkste doel is het verbeteren van de communicatie in de bouw. We werken hierbij nauw samen met de BNA. Het bouwen van een dakkapel is daar een mooi voorbeeld van. Wat moeten architect, aannemer en opdrachtgever precies van elkaar weten om een dakkapel aan te leggen? We kunnen dat verbeteren door digitale ondersteuning. Dat daar vervolgens op nationaal niveau een standaard voor wordt ontwikkeld is vers twee. Ons uitgangspunt is positief. Proberen efficiënter samen te werken, beter te communiceren en fouten te voorkomen. Hier bij Bouwkunde is wel het laatste wat we willen dat architecten overbodig worden. Dat gebeurt ook niet door processen te automatiseren. Want er zit duidelijk een grens aan. Ook bij een dakkapel heb je op een gegeven moment zoveel parameters dat het niet meer in een systeem past. Eigenlijk willen we architecten weer betrekken bij een markt die ze niet meer in de vingers hebben. Want dakkapellen kunnen veel beter en mooier dan wat er nu wordt gebouwd.’

Nicole Segers, architecten- en automatiseringsbureau De Twee Snoeken, Den Bosch
‘Ons bureau is van begin af aan betrokken bij het opzetten van de digitale dakkapel. Ik kan me voorstellen dat sommige architecten bang zijn voor hun praktijk. Maar die angst is niet gegrond. De digitale dakkapel kan namelijk ook meerwerk opleveren, zodra het systeem geavanceerder wordt. Momenteel kun je digitaal bijna alleen standaard ontwerpen maken en als aanvraag indienen. Met de hulp van lokale architecten die de omstandigheden ter plaatse goed kennen, willen we steeds meer toepassingen maken. We willen ook architecten inschakelen om trends op te nemen

schijnen. Een bijzondere dakkapel is bij uitstek een voorbeeld van particulier opdrachtgeverschap waar iedereen nu de mond van vol heeft. Een dakkapel hoeft helemaal geen stijlbreuk te zijn. Het kan juist een verrijking van het stadsbeeld opleveren. Je kunt heel goed iets nieuws op het dak zetten zonder afbreuk te doen aan het onderliggende pand. Aan de onderkant ligt dat gevoeliger. Dat zie je bij winkelpanden. Zeker wanneer die door een keten bij elkaar worden getrokken, raakt het lijnenspel van de gebouwen doorbroken. Ik wil niets vervelends zeggen over de digitale dakkapel. Dat biedt uitkomst voor mensen die niet zo goed thuis zijn in de bouwregels en nog nooit iets aan hun

extra kosten. Als mensen een dakkapel willen, stappen ze doorgaans naar een aannemer. De architect komt pas in beeld als er iets specifiek aan de hand is. Bij een monument bijvoorbeeld. Maar in principe hoeft niemand rouwig te zijn om standaardisering. Het zegt alleen niets over de kwaliteit. Die staat of valt bij de verhouding beeld-kwaliteit in het gemeentelijk bestemmingsplan. Overheden wijzen graag architecten aan om dat te bepalen maar het is natuurlijk andersom.’

Klaas Kingma, architect, welstandscommissie Leiden
‘Met een dakkapel willen mensen extra ruimte in huis, waarbij ze zelden oog hebben voor de buitenkant. De bouw-aanvragen worden vaak ingediend door bouwkundige bureaus, leveranciers van dakkapellen. In die categorie zien wij vaak plannen voorbijkomen die niet aan de redelijke eisen van welstand voldoen. De kwaliteit van het bouwblok wordt vaak ernstig aangetast door een dakkapel. Een huis uit de jaren twintig heeft hooguit een kleine dakkapel en dan kun je niet een nieuwe plaatsen die twee of drie keer zo groot is. Het lijkt mij heel goed wanneer we door middel van de digitale dakkapel een minimum kwaliteit kunnen garanderen. Wanneer mensen er iets bijzonders van willen maken, moeten ze er een architect bij halen. Als dat digitale model eenmaal bestaat, hoeft de welstandscommissie verder niet naar die aanvragen te kijken. Dan kan het allemaal ambtelijk afgehandeld worden en gaat de gemiddelde kwaliteit omhoog. Dan houdt welstand zich voortaan alleen nog met de afwijkende dakkapellen bezig.’ ■

Diederik Samwel

‘Een dakkapel hoeft helemaal geen stijlbreuk te zijn’

in het huidige model. Welke dakkapel sluit aan bij een woning uit de jaren dertig? Welk type past beter bij de zestiger jaren? Want het is wel de bedoeling dat een esthetisch verantwoord oplossing wordt gekozen. Verder zijn we met alle gemeentes in gesprek over de specifieke eisen die zij stellen. Zo krijgen we openheid in de black box van de welstandscommissie.’

Machiel Wagenaar, Van Swieten Architects Leiden, voorzitter werkgroep Parels op het Dak
‘Met Parels op het dak hebben we een tentoonstelling georganiseerd en een boek uitgegeven over dakkapellen. Om de vele mogelijkheden te laten zien. Je kunt het beschouwen als een pleidooi voor verschillende typen dakkapellen. Daarmee hopen we dat gemeenten en welstandscommissies soepeler met afwijkende aanvragen omgaan, zodat er vaker bijzondere dingen op het dak ver-

huis hebben verbouwd. Maar voor een echt andere benadering moet je toch een architect in de arm nemen. Wat dat betreft komt Parels op het dak neer op preken voor eigen parochie, absoluut.’

Jan Oostenbrug, architect, Noordhorn (Fr.)
‘Er zijn toch allang standaard dakkapellen in de handel? Net als schoorstenen en complete woningen. Maar of we daar blij mee moeten zijn? Bij een zo groot mogelijk afname hoort kennelijk een sterke herkenbaarheid. Daar staat een vormgever nou niet bepaald om te juichen. Die houdt rekening met functie, omgeving en opdrachtgever. En daar kunnen soms heel verrassende dingen uit rollen. Een standaard ontwerp blijft beperkt tot produceren. Nadenken gebeurt bij specifieke opgaven waar specifieke oplossingen voor moeten worden bedacht. Dat levert een meerwaarde op, maar ook